

Liisi Pajula

Tartu Ülikool, Eesti

Emanuele Bardone

Tartu Ülikool, Eesti

Näeme tulevikku avatuna

Ebkindlusest määramatuseni

"Meie aja suurima sotsiotehnilise kujutluse" – kestlikkuse - realiseerimine (Beck et al. 2021, 143) sõltub praegusest radikaalselt erineva tuleviku kujutlemisest ja loomisest. Selle saavutamiseks tuleb kõigepealt "tulevik" avada: praegu vältimatutena esitatud võimalusi, mille realiseerimine on "vaid aja küsimus", tuleb problematiseerida ja kriitiliselt vaadelda. Esimene samm tuleviku dekoloniseerimise suunas on selle tundmatuse ja avatuse tunnistamine. Seega suunab see õpistsenaarium õpilasi uurima, mida nad tuleviku kohta teavad ja mida mitte (või mida ei saagi teada).

Tuleviku kirjaoskus, määramatus, kujutlused

Teema: Tuleviku määramatuse avastamine

Millest on juttu? Kellest see räägib?

Domineerivad tulevikukujutelmad esitatakse sageli fikseeritute ja lineaarsetena. Selliste tulevikena, mis ootavad vaid realiseerimist (Death, 2022). Teadlaste poolt propageeritud muutused kestlikkuse suunas liikumiseks nõuavad aga radikaalselt teistsugust tegutsemisviisi (Mukherji et al. 2023), osutades seega vajadusele avada tulevik alternatiividele. Kahjuks järgivad paljud haridussüsteemid ikka veel paradigmat, mille juured on industriaalses, lineaarses ja reduktsionistlikus mõtteviisis (Courtney & Mann 2021; Sterling & Orr 2001). Seetõttu ei ole nad heas positsioonis, et käsitleda meie ees seisvaid kestlikkuse küsimusi. Seega on suur vajadus pöörata haridussüsteemi tähelepanu sellele, et rõhutada järgmise põlvkonna võimekust ja võimalust luua oma tulevik (Bianchi et al. 2022). Selleks tuleb kõigepealt anda õpilastele võimalus näha, et tulevik on määramatu ja nende poolt vormitav.

Didaktika

See õpistsenaarium annab õpilastele võimaluse kaardistada ja uurida oma kujuteldavat tulevikku. Selline lähenemisviis kasutab aktiivseid õppemeetodeid ja võimaldab õppijatel luua oma arusaama ülesandest.

KES on sihtrühm? KES on võimalikud koostööpartnerid?

Õpistsenaarium eesmärk ja ulatus on anda õpilastele ruumi tuleviku tundmatuse uurimiseks, pakkudes seega esimene samm enda soovitud tuleviku loomise suunas.

Käsitletav õpistsenaarium on suunatud kõrgkoolide üliõpilastele või kõrgema taseme gümnaasiumiõpilastele, kes on võimelised tegema järeldusi olemasolevatest andmetest.

MIKS on see teema *Kultuurilooduse kirjaoskuse jaoks oluline? KUS see toimub?*

Kestliku tuleviku kavandamine moodustab olulise osa GreenCompis mainitud kestlikkuse pädevustest (Bianchi et al., 2022). Selles rõhutatakse ka õpilaste vajadust tunnistada, "et on võimatu teada, mis juhtub" (*ibid.*, 23). See on aluseks õpilaste tulevikukirjaoskuse (CNL & Futures Literacy) edendamisele. Kuigi selle õpistsenaariumi eesmärk on tunnistada, et tulevik on ebakindel, moodustab see esimese osa laiemast eesmärgist kujutleda ja luua alternatiivseid, soovitavaid tulevikuväljavaateid. Selle jaoks on esmatähtis kujutlusvõime, mida aitavad kirjandus- ja ilukirjandusmaterjalid.

MILLAL, millisel perioodil see toimub?

Õpistsenaarium on kavandatud ühe või kahe 90-minutilise seminari jooksul ükskõik millise ülikooli/kõrgkooli kursuse raames. Õpilased vajavad piisavalt aega, et uurida oma isiklikku tulevikku ja teha sellest järeldusi, et (loodetavasti) tunnistada tuleviku tundmatust. Seega võib 1. sammu sooritada kas klassis (90-minutilise seminari jooksul) või õpilased individuaalselt kodus.

KUIDAS edasi minna?

1. samm: Andke õpilastele allpool esitatud tabel (vt tabel 1). Juhendage neid mõtlema ja kirjutama üles, mida nad teavad või ei tea oma isikliku ja tööalase tuleviku kohta. Seda sammu võib teha kontakttunni ajal või õpilaste poolt kodus.

2. samm: Jagage õpilased 3- või 4-liikmelistesse rühmadesse, et jagada oma üleskirjutatud. Juhendage õpilasi otsima üles ühiseid jooni või sarnasusi selles, mida nad on kirja pannud. Mida nad tuleviku kohta mõistavad? Paluge õpilastel teha esitatud andmete põhjal järeldusi tuleviku kohta. Juhendage neid tunnistama, et tulevik on sisuliselt tundmatu. Pakkuge õpilastele ka

turvalist ruumi, et nad saaksid tunnistada ja läbi töötada oma (võimalikke) hirme seoses määramatu tulevikuga.

3. samm: Paluge õpilastel jagada oma avastusi suuremas rühmas. Juhtige nende tähelepanu ühisele, mis nad üles märkinud. Suunake nende tähelepanu asjaolule, et tulevik on määramatu ja avatud loomisele.

Protsessi käigus on oluline ka õpistsenaariumi sisu ja vormi kooskõlastamine: õpistsenaarium on loodud piisavalt avatuna, et õpetaja(d) ja õpilased saaksid ühiselt kujundada tulevikku. Seega on oluline, et õpetaja(d) ei piiraks õpistsenaariumi võimalike tulevikuväljavaadete ulatust ja võtaks vastu määramatuse. Samal ajal võib määramatusest ja ebakindlusest tulenev ärevus olla õppijate jaoks keeruline, seega on äärmiselt oluline pakkuda toetavat keskkonda, et nad saaksid oma emotsioone läbi töötada. Võiks pakkuda lisamaterjale, mis võivad aidata õpilastel oma emotsioone mõtestada.

Millega töötatakse?

Autorite loodud õppematerjal:

		Homme/järgmisel nädalal	3 kuu jooksul	Järgmine aasta	5 aasta pärast	10 aasta pärast või hiljem
Mida te teate	Teie ise					
	Teie tööelu					
	Teie isiklik elu					
	Teie sotsiaalne elu					
Mida te ei tea	Teie ise					
	Tööalane elu					
	Isiklik elu					
	Sotsiaalne elu					
Mida te loodate	Teie ise					
	Tööalane elu					
	Isiklik elu					
	Sotsiaalne elu					
Mida te kardate	Teie ise					
	Tööalane elu					
	Isiklik elu					
	Sotsiaalne elu					

Tabel 1. Õppijate suunamine tuleviku avatuse avastamiseks

KUS toimub õpistsenaarium?

Õpistsenaariumi 1. sammu võivad õpilased täita kas kodus või klassis. 2. samm nõuab väikese grupi arutelu ja seetõttu peaksid õpilased selle läbi viima kas silmast silma või veebis. Õpilastel võib olla soovitatav valida koht vastavalt oma vajadustele. 3. samm nõuab suures rühmas toimuvat arutelu, kuid ka seda võib pidada kas veebis või silmast silma. Kuna selles etapis palutakse õpilastel jagada oma lootusi ja hirme ka suurema rühmaga, peaks koht võimaldama ja julgustama sellist jagamist.

Bibliograafia

Beck, S., Jasanoff, S., Stirling, A., & Polzin, C. (2021). *The governance of sociotechnical transformations to sustainability*. *Current Opinion in Environmental Sustainability*, 49, 143–152. DOI:

10.1016/j.cosust.2021.04.010

Bianchi, Guia, Pisiotis, Ulrike & Cabrera Giraldez, Marcelino (2022). GreenComp – The European sustainability competence framework. Edited by Margherita Bacigalupo & Yves Punie. Publications Office of the European. DOI: 10.2760/13286

Courtney, S. J., & Mann, B. (2021). Thinking with ‘lexical’ features to reconceptualize the ‘grammar’ of schooling: Shifting the focus from school to society. *Journal of Educational Change*, 22(3), 401–421.

DOI: 10.1007/s10833-020-09400-4

Death, C. (2022). Climate fiction, climate theory: Decolonising imaginations of global futures. *Millennium*, 50(2), 430–455.

Mukherji, A., Thorne, P., Cheung, W. W. L., Connors, S. L., Garschagen, M., Geden, O., Hayward, B., Simpson, N. P., Totin, E., Blok, K., Eriksen, S., Fischer, E., Garner, G., Guivarch, C., Haasnoot, M., Hermans, T., Ley, D., Lewis, J., Nicholls, Z., ... Yassaa, N. (2023). Synthesis Report of the IPCC Sixth Assessment Report (AR6).

Sterling, S., & Orr, D. (2001). *Sustainable education: Re-visioning learning and change* (Vol. 6). Green Books for the Schumacher Society Totnes.

Kvaliteedikriteeriumid | SDGd

Kestlikkus: Õpime nägema tulevike avatust, mis on aluseks kestliku tuleviku kujutamisele ja loomisele.

Kaasamine: Tuleviku avatuse tunnistamine võimaldab ja soodustab alternatiivsete seisukohtade ja soovitatavate tulevikuvisioonide kaasamist valitsevasse diskursusesse.

Digitaalsus: Õpistsenaariumi on võimalik läbi viia täielikult veebipõhiselt, mis annab võimaluse kaasata vestluse erinevaid häáli.

Sihtrühma kirjavahetus: Õpistsenaariumi sihtrühma iseloomustab kõige paremini "järgmised põlvkonnad" või lihtsalt inimesed, kes on huvitatud soovitava tuleviku loomisest.

SDG: SDG4, kuid kuna kõik SDGd nõuavad praegusest erineva tuleviku kujutamist ja loomist, on õpistsenaariumis käsitletavat pädevust kõige parem iseloomustada kui metaeesmärki, mis aitab kaasa konkreetsemate SDGde elluviimisele.

Autorid

Liisi Pajula, MA

Tartu Ülikooli nooremteadur ja doktorant, kes keskendub kestlikkuse haridusele. Varasem töö- ja elukogemus eraõiguslikus keeleõppes, ettevõtluses ja õigusvaldkonnas.

Kontakt: liisi.pajula@ut.ee

Emanuele Bardone, PhD

Haridustehnoloogia programmijuht, õppejõud ja vanemteadur. Tartu Ülikoolis alates 2015. aastast. Uurimisteemad on määramatus, sotsiotehnilised kujutelmad ja tulevike kirjaoskus.

Kontakt: emanuele.bardone@ut.ee

Citation suggestion:

Pajula, Liisi; Bardone, Emanuele (2024): Näeme tulevikku avatuna. Ebakindlusest määramatuseni. In: *CultureNature Literacy für den Unterricht. Next-Practice-Beispiele für Schule und Hochschule*. <https://cni.ph-noe.ac.at/projektvorhaben/lernszenarien>

Das Projekt *CultureNature Literacy* wurde mit Unterstützung der Europäischen Kommission finanziert. Die Verantwortung für den Inhalt dieser Veröffentlichung tragen allein die Verfasser*innen; die Kommission haftet nicht für die weitere Verwendung der darin enthaltenen Angaben. | Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

www.ph-noe.ac.at | <https://cni.ph-noe.ac.at/>